

Lidt om navne i Svostrup sogn

Af Dorte Frandsen

Noget af det første vi spørger om, når vi møder nye mennesker, er deres navn. Det er en del af vores identitet.

Oprindelig fik børn kun et fornavn. Det vi i dag betegner efternavn, var et tilnavn, afledt af faderens fornavn, Jenssøn/Jensdatter, Nielssøn/Nielsdatter. Da det var skik at opkalde efter bedsteforældre og andre i familien, var der ikke den store variation i navnene.

Der boede ikke så mange mennesker i de små bysamfund dengang, men der var udbredt brug af ekstra tilnavne som Vestergård, Smed, Hjort, Rustrup, Klostergård m.v., for at skille den ene Jens Nielsen ud fra den anden.

Fra 1686 til 1700 har jeg fundet 10-12 pigenavne, som er almindelig brugt. Dortea, Matine, Johanne, Eline og Ingeborg forekommer kun enkelte gange, resten af pigerne hed hovedsagelig Maren, Ane, Karen og Kirsten. Lidt færre hed Else, Birgitte og Mette. Dobbeltnavne finder man ikke.

I samme periode har jeg fundet 26 drengenavne, hvoraf de 15 kun er brugt få gange. De fleste hed Søren, Christen, Niels, Jens, Anders, Peder, Rasmus, Mikkel, Laurids, Laurs og Las (de sidste tre er faktisk samme navn).

I 1700-tallet begynder man at give dobbeltnavne, især til pigerne. Der er et hav af sammensætninger specielt med Ane og Marie. Der dukker også nogle nye navne op; Florentine, Apelone, Magdalene, Elisabeth m.fl., især hos herskaberne på de store gårde. Mange af de nye navne er pigenavne afledt af mandnavne, og efterhånden bliver der flere pigenavne end drengenavne.

I 1800-tallet bliver det rigtig sjovt. Fantasien får frit løb, og især pigerne får adskillige

fornavne. Skikken med at kalde op lever stadig, men man kobler andre navne på og ændrer nogle af navnene til en mere ”moderne” udgave.

Her finder vi en Michaeline, opkaldt efter Mikkel, Motine, opkaldt efter Mogens, Rasmus Bertus Andersen, opkaldt efter sin farfar, Bertel Andersen og Antimine, opkaldt efter sin far, Anton.

Husmand Søren Sørensen fremturer med at opkalde efter sin far. I 1851 kalder han en datter Søren sine Sørensen, fire år efter kalder han en anden datter Søren mine Sine Sørensen. Man kan da ikke andet end have ondt af de stakkels børn!

Der har tydeligvis også ligget en vis signalværdi i nogle af navnene. ”Fine familier” gav deres børn alen-lange navne og almuen fulgte trop. Præsten har skullet holde tungen lige i munden når Ane Ottine Marie Anvilda Andersen skulle døbes.

Christian Ulrik Bertolin Fosgerau lyder jo nærmest kongeligt; hans far var murer og boede i Dalsgård. Bødkerens datter hed Bodil Marie Kirstine Nikoline og skomagerens hed Juliane Thomine Emilie.

Man kunne også dække over en lidt uheldig herkomst med et fornemt navn. Hvem ville tro at Nielsine Sofie Margrethe Frederikke Timmermann og Simon Vilhelm Henrik Adolf Viebusch var uægte børn af tjenestefolk?

Da Prokurator Johan Hammershøj på Grauballe Østergård i 1841 fik et uægte barn med en lokal pige, opstod der et problem med efternavnet. At kalde drengen Hammershøj, ville være for pinligt! Johansen, som ville

være den anden mulighed, blev også kasseret. I stedet bliver han døbt med navnet Jens Grauballe. På det tidspunkt var der mange, som havde et stednavn, som tilnavn, så det var dejlig anonymt.

Ind imellem dukker der nogle skrækkelige afledninger op; Anvilda og Balsius, som er søskende, Jørgline, Aboline, Bertamine og Bertoline. Methedor er søn af mølleren i Alling Mølle, og får oveni købet en søster året efter, som hedder Methrine.

Andrejette Marie Karoline Nielsen er datter af en indsidder i Dalsgård. Ti år senere er de vist løbet tør for ideer, for da får de en datter, som "bare" hedder Mariane.

Thrine Kathrines forældre har åbenbart ikke været klar over, at de faktisk gav deres barn samme navn to gange, eftersom Thrine er kortform af Kathrine.

Fra 1600-årerne frem til 1800-årerne var det skik, specielt blandt de lærte, at latinisere sit navn. Vi kender vel alle Holbergs "Erasmus Montanus", hvor han gør grin med denne skik.

Bortset fra Erasmie og Constantinus har jeg ikke fundet den udbredt blandt godtfolk i Svostrup sogn.

Proprietæren på Borupgård midt i 1800-tallet hed imidlertid Henrik Velleius Jacobæus.

Jacobæus er sandsynligvis bare en latinisering af Jacobsen, men mellemnavnet Velleius er mere interessant, da det er en latinisering af bynavnet Vejle. Jacobæus-familien på

Borupgård kom til Svostrup sogn fra Rudkøbing, men måske stammer de oprindeligt fra Vejle, og deraf navnet.

Albert Stabel, som har ejet både Grauballegård og Allingskovgård, blev også smittet af latiniseringen. I 1817 fik han en søn, som blev kaldt Nicolaus Henrichus Albertus Stabel.

Gassen gik åbenbart af ballonen, for næste barn, født 1819 hedder noget så bondsk som Hans Peder. I 1821 og 23 kom der dog en Julius Valdemar og en Christian Emilius.

Jeg omtalte tidligere i teksten bødkerdatteren som hed Bodil Marie Kirstine Nikoline. Hun var den første af ti døtre, som bødkeren på Borup mark, Jacob Poulsen, og han hustru Dorte Kirstine Pedersen fik. At de genbrugte nogle af navnene til flere af deres døtre, kan man vel ikke undre sig over. Tre hedder noget med Kirstine, to med Gertrud, to med Nikoline osv. Men nummer tre i flokken skiller sig lidt ud; hun hed Hjertemine. Der er ikke andre i Svostrup sogns kirkebog af det navn, og jeg har heller ikke fundet det andre steder. Mon de selv fandt på det?

Jeg tror mange mennesker på et tidspunkt i deres liv synes, at deres navn er grimt eller kedeligt, men efter at jeg har brugt fem-seks år på at nærlæse Svostrup sogns kirkebog, er jeg blevet voldsom glad for at hedde Dorte; uden h!

Kilder:

Svostrup Kirkebog